

Projekt „Eesti 20. sajandi (1870–1991) sõjalise ehituspärandi kaardistamine ja analüüs”

Ruhnu radarijaam

Ruhnu vallas

Saare maakonnas

Sisukord

1. Kohustuslikud andmed.....	2
2. Asukoha skeemid	3
3. Fotod.....	12
4. Vanad fotod	36
4. Täiendav info.....	39

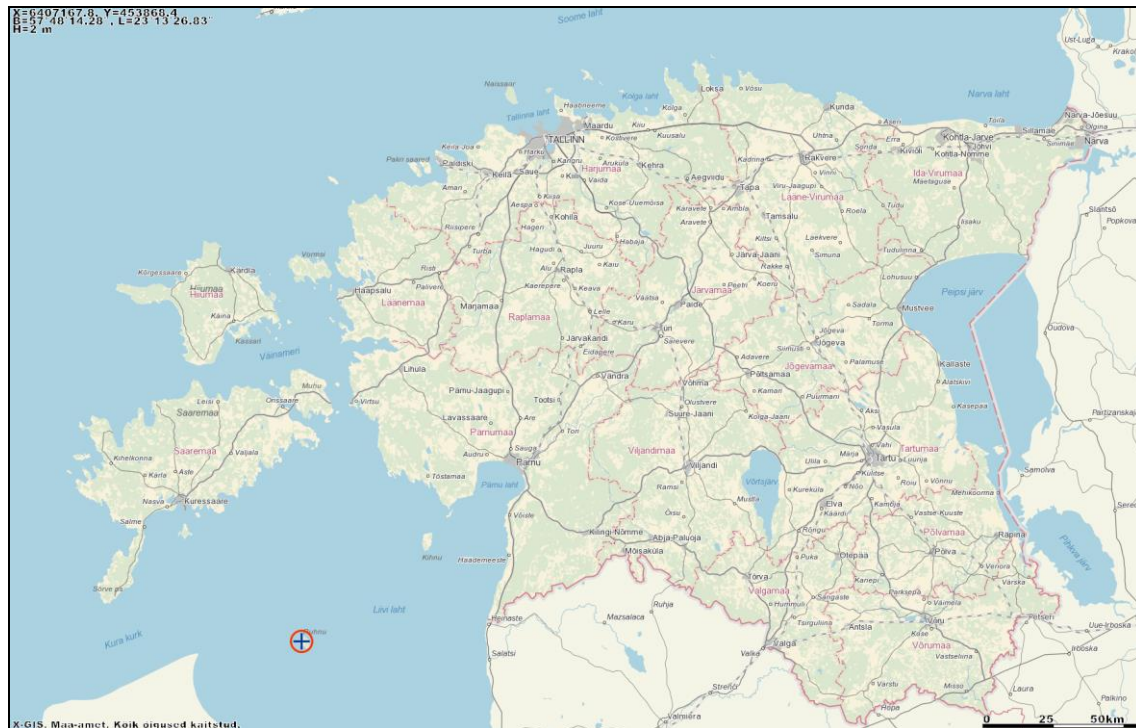
Koostaja:
Ain Tähiste

Kärdla
2018

1. Kohustuslikud andmed

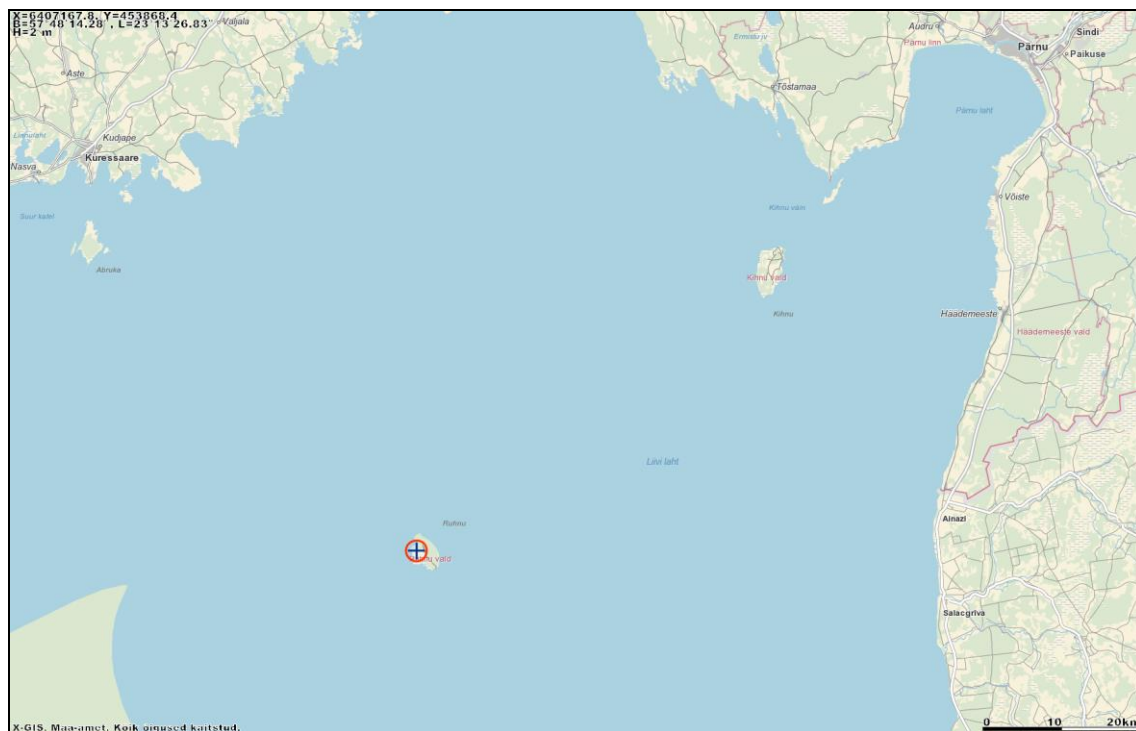
1.1	Algne nimetus	Nõukogude õhutõrje (Войска ПВО СССР) raadiotehniline väeosa, 4. raadiotehnilise brigaadi koosseisu kuulunud 28. üksik õhukaitse raadiolokatsioonirood (s/o 48771, kutsung „Asket“)
1.2	Hilisem(ad), sh praegune(sed) nimetus(ed)	Ruhnu radarijaam, Ruhnu radarijaama linnak
1.3	Aadress	Saare maakond, Ruhnu vald, Ruhnu küla. radarijaam osaliselt ja kopteriplats: Prus (7,7 ha), tunnus: 68901:001:0132 radarijaam osaliselt: Eller (6,2 ha), tunnus: 68901:001:0324 uus linnak: Ellerbusk (6,4 ha), tunnus: 68901:001:0237 vana linnak: Back (8,3 ha), tunnus: 68901:001:0248
1.4	Koordinaadid	6407167.8,453868.4 57°48'14.28", 23°13'26.83"
1.5	Algne teave, sh ajalugu	
1.6	Praegune funktsioon	kasutuseta
1.7	Seisukorra hinnang	
1.8	Ümbruse lühikirjeldus	Radaripositsioon asub Ruhnu külast u 800 m lääne pool, merest u 600 m kaugusel. Uus linnak on 300 m põhja pool, vana linnak 500 m lõuna pool.
1.9	Joonised	Hoonete ja asukoha skeemid (17)
1.10	Fotod	Tänapäevased fotod (46) ja ajaloolised fotod (6)
1.11	Seotud ehitised	
1.12	Põhiüksus	4. raadiotehniline brigaad
1.13	Lisateave	Rood formeeriti teistest raadiolokatsiooniroodusest hiljem - 14.11.1968. 1989. aastal olid väeosa käsutuses kaugmaaradarijaam П-14Φ (NATO designatsioon Tall King), mille tegevusraadius on kuni 400 km ja -kõrgus 65 000 m, parabooli laius 32 ja kõrgus 11 m; lühimaaradar HP3 73E6, mille ülesandeks oli välja selgitada sihtmärgi kuuluvus (oma ja võõra tuvastussüsteem) ning kõrgusemõõtja IIPB-16 (NATO designatsioon Thin Skin), mille ülesandeks oli sihtmärgi kõrguse täpne määramine. Väeosa isikkoosseis oli ligikaudu 10 ohvitseri koos peredega ja 40 sõdurit. Ruhnu saarele paigutati nõukogude armee sideväeosa 1964, viimane Nõukogude sõjaväelane (raadiolokatsiooniroodu ülem vanemleitnant Andrei Leontjev) lahkus Ruhnu saarelt 23. XII 1992.
1.14	Töö teostamise aeg	Välitööde aeg 15.08.2017
1.15	Koostaja andmed	Ain Tähiste

2. Asukoha skeemid

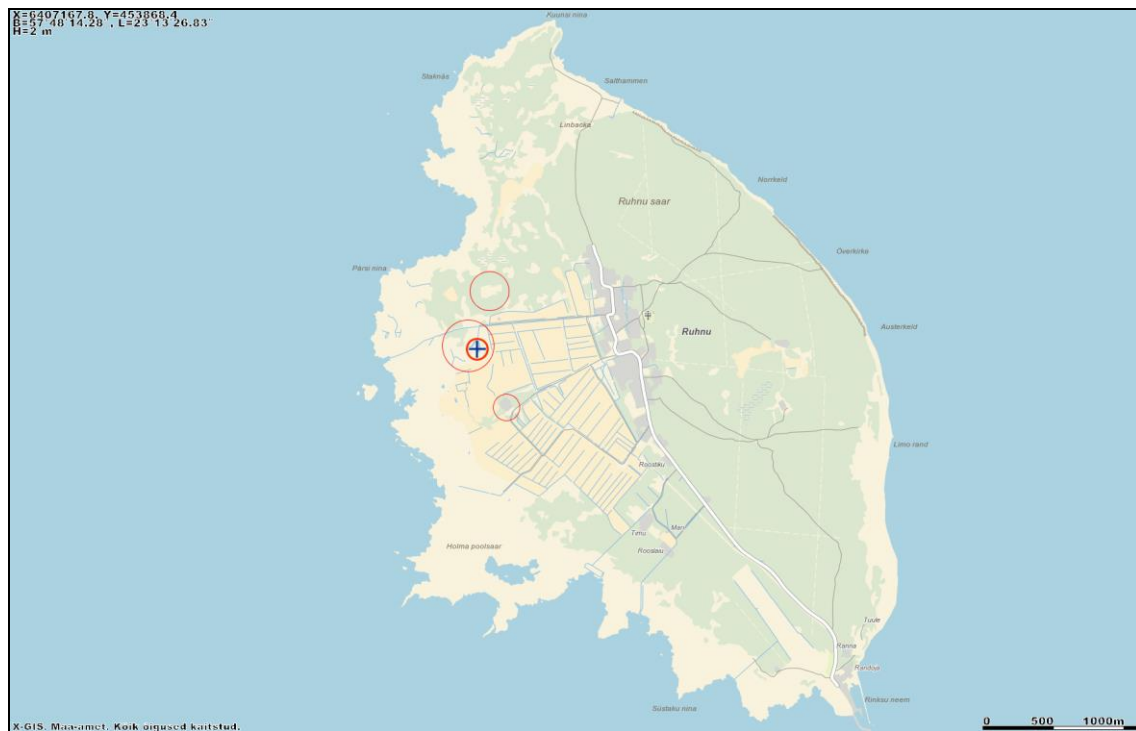
Skeem 1. Ruhnu radarijaam Ruhnu vallas Saare maakonnas.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

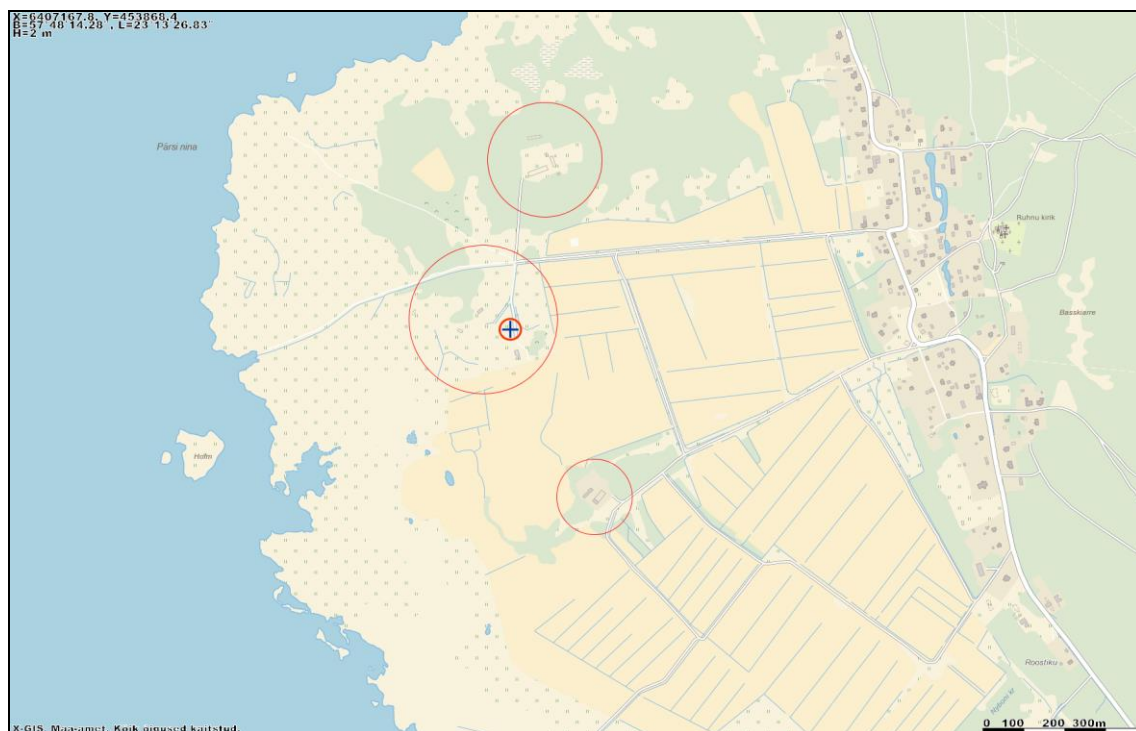
Skeem 2. Ruhnu radarijaam Ruhnu vallas Saare maakonnas.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

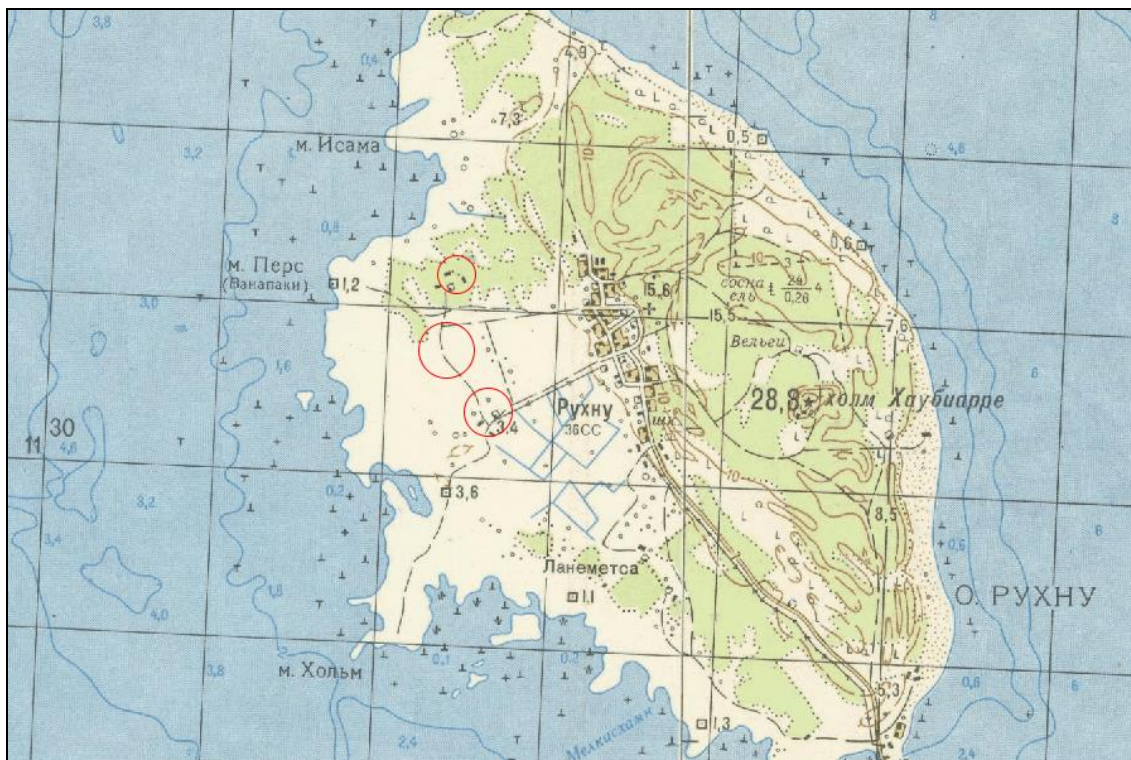
Skeem 3. Ruhnu radarijaam Ruhnu vallas Saare maakonnas.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

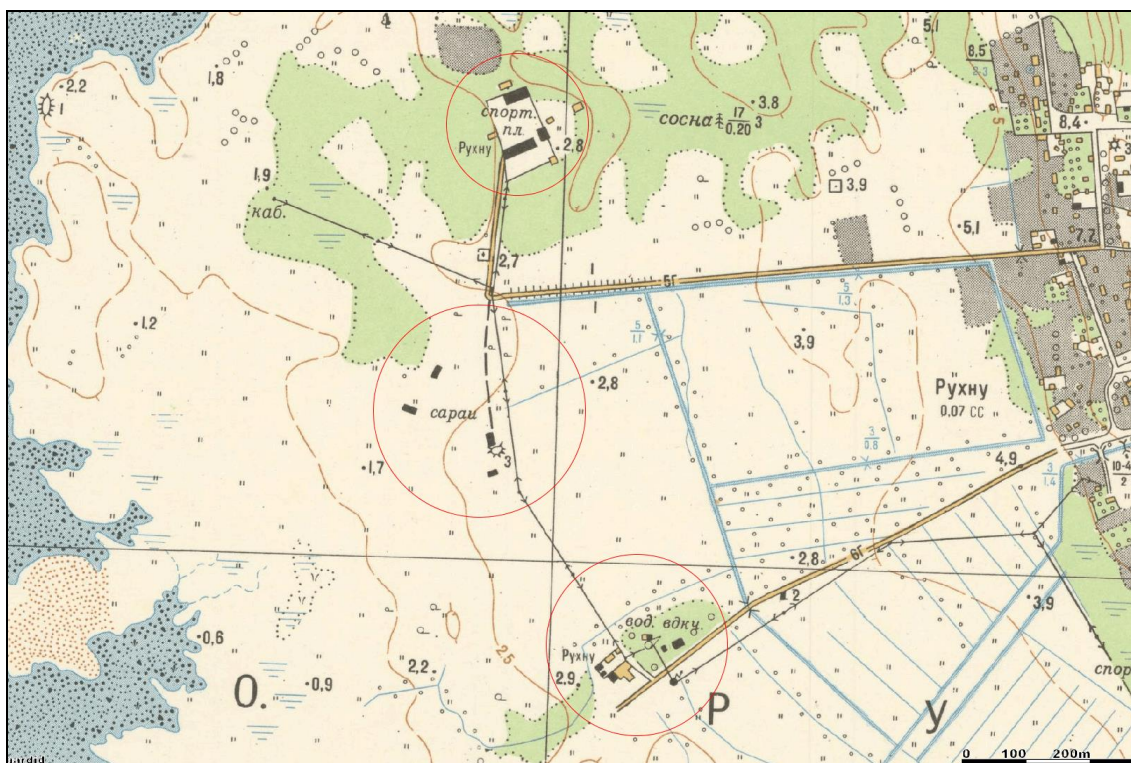
Skeem 4. Ruhnu radarijaam Ruhnu vallas Saare maakonnas. Keskkel radaripositsioonide ala, põhja pool uuem linnak, lõuna pool vanem linnak.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

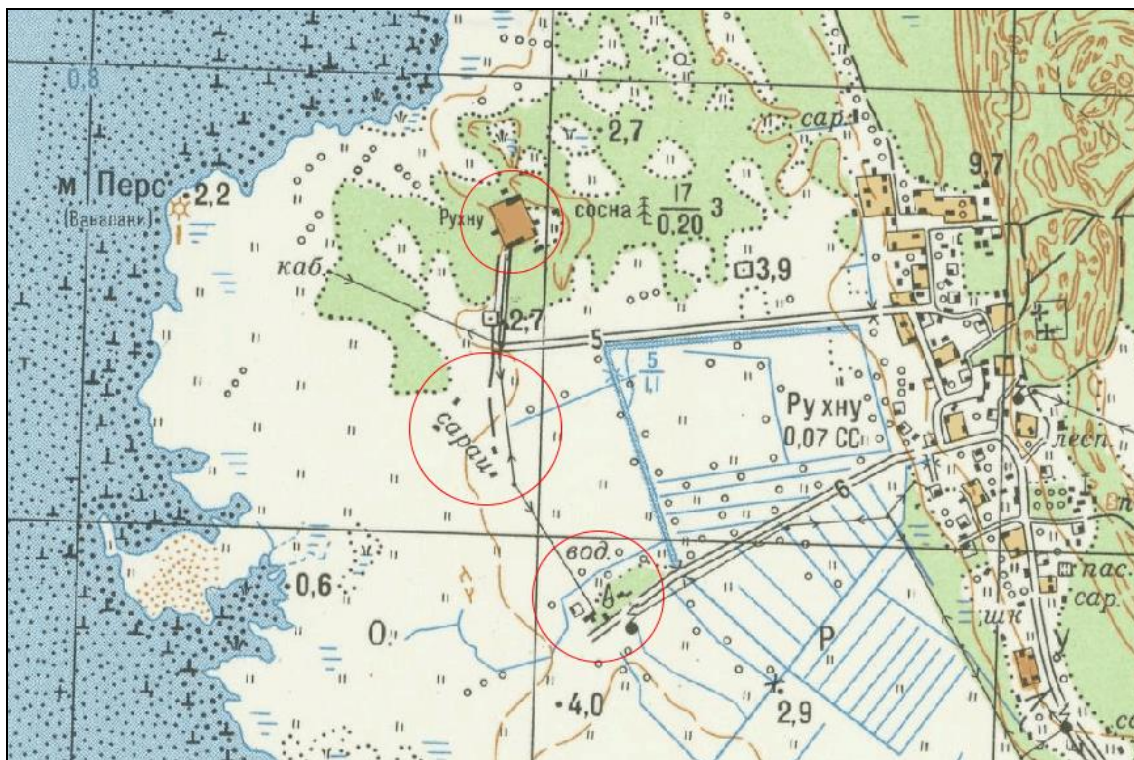
Skeem 5. Ruhnu radarijaam 1973. aasta topokaardil. Mõlema linnaku hooned on kaardil tähistatud.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 6. Ruhnu radarijaam 1984. aasta topokaardil. Tähistatud on nii mõlemad linnakud kui ka radaripositsiooni kõik (!) objektid.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 7. Ruhnu radarijaam 1985. aasta topokaardil. Ka sellel kaardil on olemas mõlemad linnakud ja radaripositsiooni objektid.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 8. Ruhnu radarijaam. Aerofoto 2017.

Allikas: Chrono Estonia

Skeem 9. Ruhnu radarijaam. Aerofoto 2008.

Allikas: Chrono Estonia

Skeem 10. Ruhnu radarijaam. Uuem linnak. Aerofoto 2017.
Allikas: Chrono Estonia

Skeem 11. Ruhnu radarijaam. Uuem linnak. Aerofoto 2008.
Allikas: Chrono Estonia

Skeem 12. Ruhnu radarijaam. Radaripositsioonide ala. Aerofoto 2017.
Allikas: Chrono Estonia

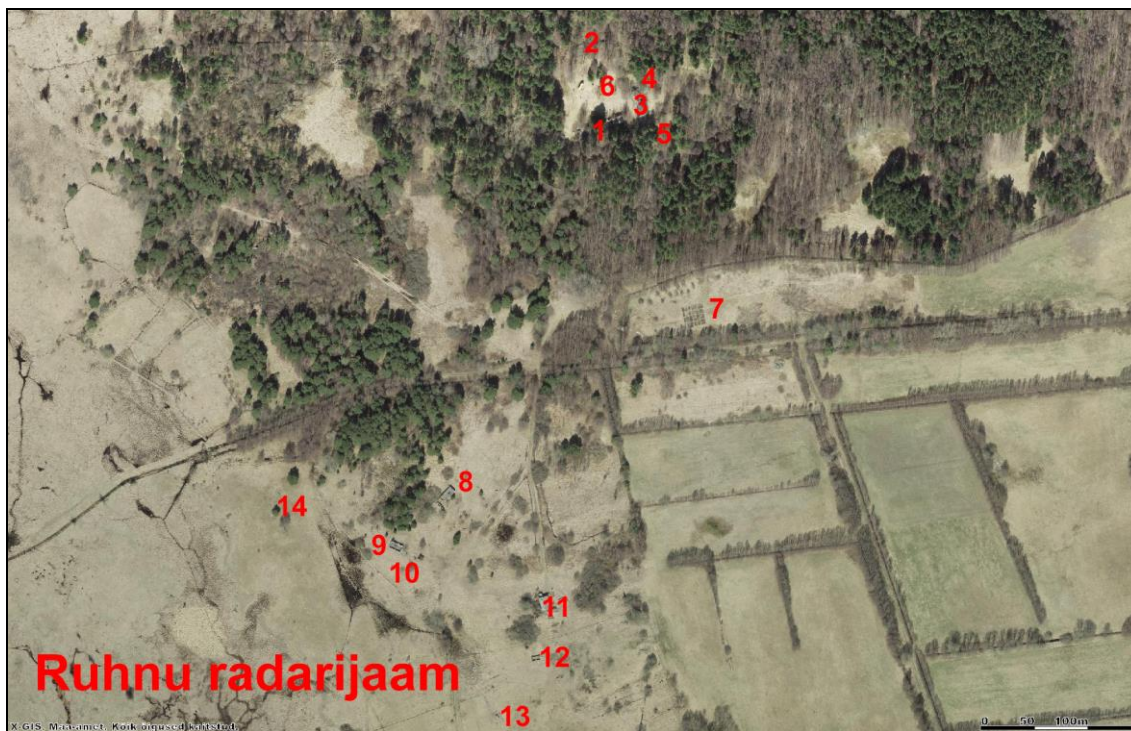
Skeem 13. Ruhnu radarijaam. Radaripositsioonide ala. Aerofoto 2008.
Allikas: Chrono Estonia

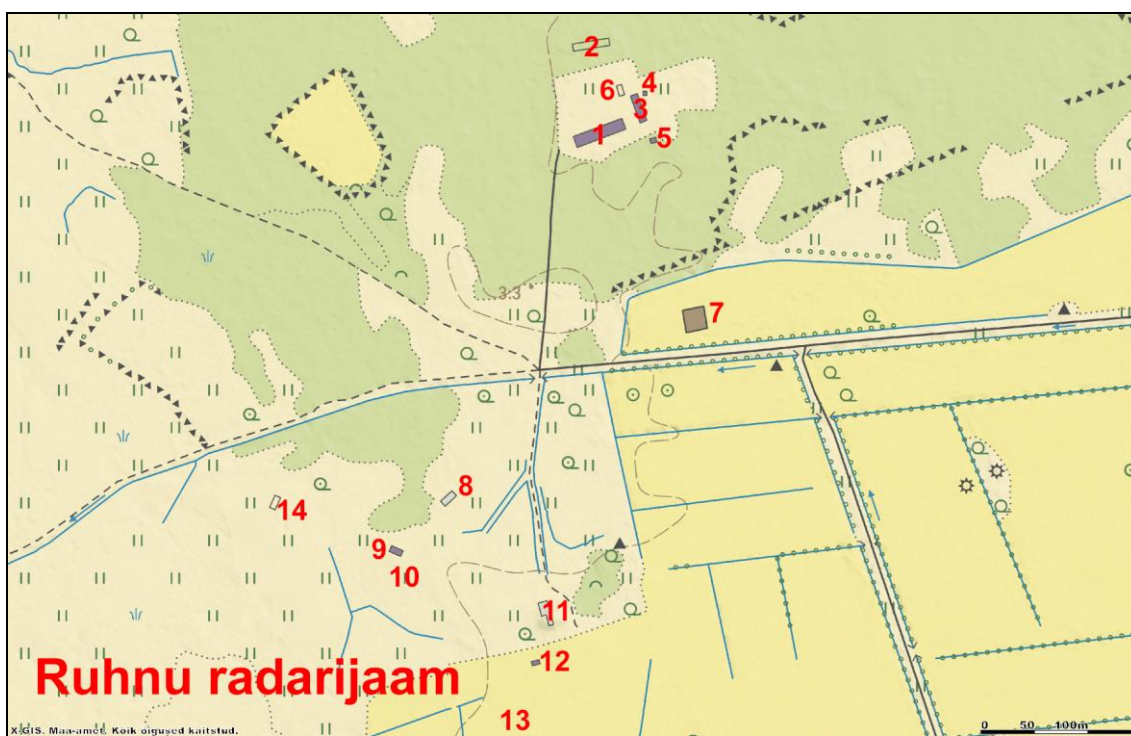
Skeem 14. Ruhnu radarijaam. Vanema linnaku ala. Aerofoto 2017.
Allikas: Chrono Estonia

Skeem 15. Ruhnu radarijaam. Vanema linnaku ala on pikemat aega kasutatud loomapidamiseks.
Aerofoto 2005.
Allikas: Chrono Estonia

Skeem 16. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 17. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

1 - kasarm	8 - elektrijaam
2 - 6 korteriga ohvitseride elamu	9 - kütusehoidla
3 - saun, katlamaja, toiduainete ladu	10 - maassekaevatud kütusemahutite koht
4 - pumbamaja	11 - komandopunkt
5 - kelder	12 - majandushoone
6 - vundament	13 - dott
7 - kopteriplats	14 - vundament

3. Fotod

Nurksulgudes on objekti number asukohaskeemil.

Foto 1. Ruhnu radarijaam. Kasarm [1].

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 2. Ruhnu radarijaam. Kasarm [1].

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 3. Ruhnu radarijaam. Kasarm [1].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 4. Ruhnu radarijaam. 6 korteriga ohvitseride elamu [2].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 5. Ruhnu radarijaam. 6 korteriga ohvitseride elamu [2].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 6. Ruhnu radarijaam. Saun, katlamaja, toiduainete ladu [3].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 7. Ruhnu radarijaam. Saun, katlamaja, toiduainete ladu [3]. Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 8. Ruhnu radarijaam. Saun, katlamaja, toiduainete ladu [3]. Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 9. Ruhnu radarijaam. Saun, katlamaja, toiduainete ladu [3]. Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 10. Ruhnu radarijaam. Saun, katlamaja, toiduainete ladu [3]. Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 11. Ruhnu radarijaam. Saun, katlamaja, toiduainete ladu [3].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 12. Ruhnu radarijaam. Pumbamaja [4].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 13. Ruhnu radarijaam. Kelder [5].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 14. Ruhnu radarijaam. Elektriijaam [8].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 15. Ruhnu radarijaam. Elektriijaam [8].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 16. Ruhnu radarijaam. Elektriijaam [8].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 17. Ruhnu radarijaam. Elektriijaam [8].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 18. Ruhnu radarijaam. Elektriijaam [8].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 19. Ruhnu radarijaam. Elektri jaam [8].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 20. Ruhnu radarijaam. Elektriijaama [8] kõrval on kolm furgooni.
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 21. Ruhnu radarijaam. Elektriijaama [8] kõrval on kolm furgooni.
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 22. Ruhnu radarijaam. Elektriijaama [8] kõrval on kolm furgooni.
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 23. Ruhnu radarijaam. Elektriijaama [8] kõrval on kolm furgooni.
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 24. Ruhnu radarijaam. Kütusehoidla [9].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 25. Ruhnu radarijaam. Kütusehoidla [9].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 26. Ruhnu radarijaam. Kütusehoidla [9].

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 27. Ruhnu radarijaam. Kütusehoidla [9].

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 28. Ruhnu radarijaam. Maassekaevatud kütusemahutid [10] on välja kaevatud ja alles on kaks mahutit.

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 29. Ruhnu radarijaam. Kütusemahutid [10].

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 30. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 31. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 32. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 33. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 34. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 35. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 36. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 37. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 38. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 39. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 40. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].

Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 41. Ruhnu radarijaam. Komandopunkt [11].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 42. Ruhnu radarijaam. Majandushoone [12], taga vasakul dott [13].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 43. Ruhnu radarijaam. Hoone [12].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 44. Ruhnu radarijaam. Dott [13].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

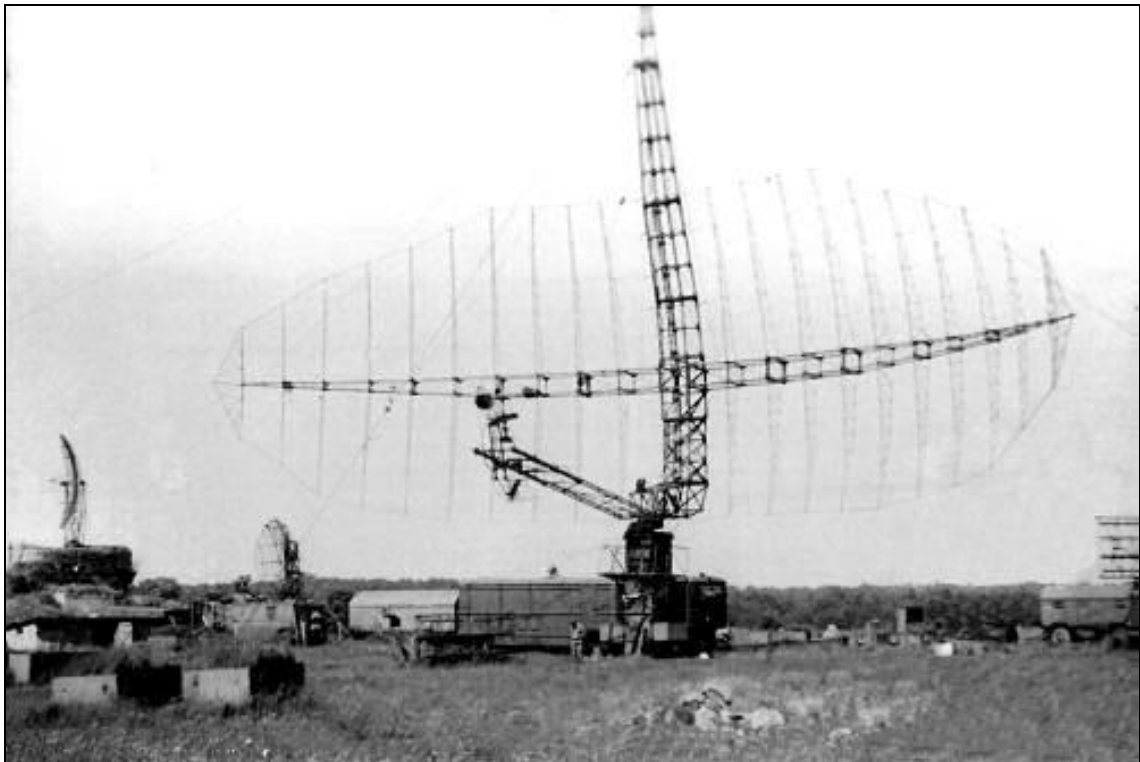

Foto 45. Ruhnu radarijaam. Dott [13], taga paremal hoone [12],
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

Foto 46. Ruhnu radarijaam. Dott [13].
Foto Ain Tähiste 15.08.2017

4. Vanad fotod

Pildil vasakult: kõrgusemõõtja ПРБ-16, lühimaaradar HP3 73E6 ja kaugmaaradarijaam П-14Ф
 Autor А. Леонтьев, Autoriõigused ja/või allikas <http://14dpvo.ucoz.ru/photo/53-0-985>

Nõukogude armee radarijaama varemed (2007)
 Autoriõigused ja/või allikas <http://kultuurielu.ruhnu.ee>

Radarijaama varemed ja vanarauaks muutunud tehnika 2007.
Autoriõigused ja/või allikas Keskkonnaagentuur

Vana kasarmu varemed radarijaamast põhja pool. Autoriõigused ja/või allikas
Keskkonnaagentuur

Radarijaama hooned.

Allikas: http://kultuurielu.ruhnu.ee/galerii/main.php?g2_itemId=2179

Külamehed sõduritega.

[http://kultuurielu.ruhnu.ee/galerii/main.php?g2_itemId=1498\(s%C3%B5dur\)](http://kultuurielu.ruhnu.ee/galerii/main.php?g2_itemId=1498(s%C3%B5dur))

4. Täiendav info

NSV Liidu ja Venemaa relvajõud Eestis 20. sajandi lõpukümnendel.

Esimene osa: ülevaade Eestis asunud NSV Liidu ja Venemaa relvajõududest (v.a. merevägi). Koostaja Jüri Pärn 2007

28. üksik õhukaitse raadiolokatsioonirood (s/o 48771, kutsung „Asket“) Ruhnu saarel (praegu Saare maakonnas — alates 12. detsembrist 1987; enne seda Pärnu rajoonis) Pärsi neeme lähedal. Rood formeeriti teistest hiljem — 14.11.1968 (RÕKV Peastaabi direktiivi alusel 19.10.1968-st). Eestist lahkudes ei hakanud Vene armee selle roodu radaritehnikat saarelt välja vedama, vaid see olevat antud üle Eesti kaitseministeeriumile. Vähemalt väidab nii („РЭТ: передана МО ЭР“) üks diviisi väljaveograafik. Kui selline üleandmine üldse toimus, võis olla tegu mingite vanemate radaritega, mis poleks ehk ülevedu välja kannatanud ja nagunii oleksid utiliil läinud. Ruhnu koduleheküljel väidetakse, et 1993.a oli Ruhnu elanike arv 59, „lisaks Nõukogude armee sideväeosa — ligikaudu 10 ohvitseri koos peredega ja 40 sõdurit.“ Viimane Vene sõjaväelane - komandör Leontjev koos abikaasa ja tütrega olevat Ruhnu saarelt lahkunud 23. detsembril 1994. Veebilehe koostajad siin aga ilmselt eksivad pisut, sest ülalmainitud väljaveograafiku kohaselt saadeti Ruhnu rood laiali 1992.a kevadel, seega ei saanud seal 1993.a mingil juhul enam olla 50 sõjaväelast, ning tõenäoliselt lahkus roodukomandöri sealt juba 1992.a lõpus.

Nõukogude väeosa Ruhnus

http://entsyklopeedia.ee/artikkel/ruhnu_s%C3%B5jav%C3%A4eosa2

Nõukogude väeosa Ruhnus. Nõukogude sõdurid saabusid Ruhnu saarele pärast baaside lepingu sõlmimist 28. IX 1939 ja viibisid saarel kuni 1941. aasta septembrini (vt 1941. aasta vastuhakk Ruhnul). Hiljem paiknes Nõukogude õhutõrje (Бо́йца ПВО СССР) raadiotehniline väeosa, täpsemalt 4. raadiotehnilise brigaadi koosseisu kuulunud 28. (59.) üksik raadiolokatsioonirood. Väeosa radaripositsioon oli Pärsi neeme lähedal, radarijaamast põhja- ja lõunapool (Holma katkusurnuaed) olid kasarmud. 1989. aastal olid väeosa käsutuses kaugmaaradarijaam П-14Ф (NATO designatsioon Tall King), mille tegevusraadius on kuni 400 km ja -kõrgus 65 000 m, parabooli laius 32 ja kõrgus 11 m; lühimaaradar HP3 73E6, mille ülesandeks oli välja selgitada sihtmärgi kuuluvus (oma ja võõra tuvastussüsteem) ning kõrgusemõõtja ППБ-16 (NATO designatsioon Thin Skin), mille ülesandeks oli sihtmärgi kõrguse täpne määramine.

Väeosa isikkoosseis oli ligikaudu 10 ohvitseri koos peredega ja 40 sõdurit. Eraldatud saarel paiknev väeosa oli tuntud väljasaatmiskohana. Sinna saadeti aega teenima neid, kes olid mujal korrarikkumisega vahele jäänud. Peale radarijaama olla tuletorni kõrval asunud mereväe-raadiotehniline rühm. Ruhnu sadama juures oli väike sõjaväe kütuseladu.

Ruhnu saarele paigutati nõukogude armee sideväeosa 1964, viimane Nõukogude sõjaväelane (raadiolokatsiooniroodu ülem vanemleitnant Andrei Leontjev) lahkus Ruhnu saarelt 23. XII 1992.

Vene sõjaväest jäid maha paar hektarit reostatud maad, hulganisti kõlbmatut sõjatehnikat ning varemeteks muutunud radaripositsioon ja kasarmud.